

Gagnefs kommun

Rektorn vid Björbo skola

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Björbo skola
i Gagnefs kommun

Tillsyn i Björbo skola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Gagnefs kommun under våren 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Björbo skola besöktes av Skolinspektionen den 15 april 2014.

Fakta om skolenheten

Björbo skola ligger i Björbo i den västra delen av Gagnefs kommun. I skolan finns en förskoleklass samt en klass i grundskolans årskurs 1 respektive 2. Dessutom finns ett fritidshem i skolan. Totalt finns vid tiden för tillsynen 44 elever i skolan. Skolan leds av en rektor som arbetat på skolan sedan mitten av mars 2014. Skolans rektor är även rektor i Syrholms skola som ligger i Floda, cirka fem kilometer från Björbo. Under de senaste fyra åren har skolan haft tre olika rektorer. Fritidshemmets verksamhet bedöms i ett separat beslut som omfattar hela kommunens ansvarstagande för fritidshemmets verksamhet.

Eftersom Björbo skola endast har verksamhet upp till och med årskurs 2 finns ingen nationell statistik att hänvisa till när det gäller kunskapsresultaten. Skolan saknar egna sammanställningar när det gäller elevernas kunskapsutveckling.

Helhetsbedömning

Tillsynen visar att skolan i flera avseenden saknar ett systematiskt kvalitetsarbete och de ansatser till kvalitetsarbete som finns dokumenteras inte på skolenivå. Skolinspektionen kan därför inte ta ställning till om skolan ger eleverna förutsättningar för att nå kunskapskraven. I Björbo skola saknas sammanställningar på skolenivå av exempelvis de screeningar över elevernas läs- och skrivutveckling som specialläraren genomför i skolan. Skolan utarbeter bristfälliga individuella utvecklingsplaner som inte omfattar omdömen i samtliga ämnen som eleven får undervisning i. Under tillsynen framkommer att skolan under flera år haft ett bristande pedagogiskt ledarskap. Den nye rektorn är medveten om att uppföljning och dokumentation i Björbo skola behöver förbättras både när det gäller kunskapsresultat och åtgärdsprogram. Skolinspektionen noterar att Skolverket, som genomförde en tillsyn 2007, i sin rapport kritiserar Björbo skola för att den redan då hade brister i det systematiska kvalitetsarbetet. Björbo skola är en liten skola där mycket av informationen inom personalgruppen sker informellt. Det är dock av stor vikt att rektorn skapar rutiner som säkerställer att arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet fortgår oberoende av

om skolan byter rektor. Skolan behöver vidare utarbeta en plan mot kränkande behandling som uppfyller författningarnas krav.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Gagnefs kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 19 september 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Trygghet och studiero

Bedömning

Gagnefs kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Utarbeta en plan mot kränkande behandling som uppfyller författningarnas krav.

Motivering

Huvudmannen ska enligt skollagen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Enligt Skolinspektionens praxis innebär "en översikt över de åtgärder som behövs" krav på att vissa rutiner ska finnas i planen; rutiner för akuta åtgärder vid situationer av kränkande behandling, rutiner för uppföljande insatser samt rutiner för hur händelser och åtgärder ska dokumenteras. Dessutom ska rutinerna enligt praxis ha såväl ett elev- elev – perspektiv (kränkningar elever sinsemellan) som ett vuxen-elev – perspektiv (kränkningar av vuxen mot barn/elev).

Enligt Skolinspektionens praxis innebär kraven i skollagen även att planen ska vara daterad och att den upprättas årligen, och inte endast revideras. Vidare krävs att behovet för de åtgärder som avses vidtas är klarlagda genom en kartläggning.

I Björbo skola finns ett dokument med titeln "Likabehandlingsplan Björbo skola 2013/2014". Skolinspektionens bedömning är att planen inte uppfyller de krav som ställs. Planen innehåller ett antal åtgärder som skolan ska vidta för att

förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Flertalet av åtgärderna är dock av mycket generell natur, exempelvis ska skolan "stärka elevernas självkännet." Det är av vikt att skolan formulerar åtgärder/mål som sedan kan följas upp och redovisas i nästkommande års plan. Under tillsynen framkommer inte på vilket sätt behovet för de åtgärder som avses vidtas är klarlagda genom en kartläggning. Skolinspektionen konstaterar vidare att årets plan saknar en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts. Björbo skola och Syrholns skola har samma rektor och under tillsynen framkommer att Björbo skolas "Likabehandlingsplan" är identisk med den plan som finns i Syrholns skola. Under intervjuer med personal framkommer olika uppfattningar huruvida personalen har medverkat i framtagandet av planen. Rektorn har inte kännedom om hur mycket lärare, elever och vårdnadshavare har varit involverade i arbetet med planen.

Av utredningen framgår att det finns brister i skolans plan mot kränkande behandling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Gagnefs kommun föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

6 kap. 8 § skollagen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Gagnefs kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Se till att omdömena i de skriftliga individuella utvecklingsplanerna avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen eleven får undervisning i.
- Se till att det i den individuella utvecklingsplanen framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Enligt skollagen ska i årskurs 1-5 läraren en gång per läsår, vid ett av utvecklingssamtalen, i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Den individuella utvecklingsplanen får, enligt skollagen, även innehålla omdömen om elevens utveckling i övrigt inom ramen för läroplanen, om rektorn beslutar det. Överenskommelser mellan läraren, eleven och elevens vårdnadshavare vid utvecklingssamtalet ska alltid dokumenteras i utvecklingsplanen.

Ingen av de två individuella utvecklingsplaner som Skolinspektionen tagit del av innehåller skriftliga omdömen i samtliga ämnen som eleven får undervisning i. Båda dokumenten saknar skriftliga omdömen i ämnena idrott och hälsa samt i ämnet musik. Ett av dokumenten saknar även skriftligt omdöme i ämnet bild. De skriftliga omdömena innehåller beskrivningar av vilka styrkor/förmågor eleven uppvisar i respektive ämne. Det är dock endast i ett av dokumenten som elevens styrkor/förmågor ställs i relation till kunskapskraven i respektive ämne genom att informera om huruvida eleven är på väg att nå kunskapskraven eller om det finns oro för att eleven inte kommer att nå kunskapskraven. I den skriftliga individuella utvecklingsplanen beskrivs skolans insatser för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen på ett mycket allmänt och generellt sätt. Exempelvis står det i det ena dokumentet att skolan "ska ge eleven handledning och tid till att öva". I det andra dokumentet står det att skolan ska "ge tid till träning och lämpliga uppgifter." Rektorn bekräftar i intervju att detta är ett utvecklingsområde.

Av utredningen framkommer att det finns brister när det gäller de individuella utvecklingsplanerna med skriftliga omdömen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Gagnefs kommun föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

10 kap. 13 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning**

Gagnefs kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att kvalitetsarbetet genomförs under medverkan av lärare, övrig personal och elever och att kvalitetsarbetet dokumenteras.

Motivering

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Systematiskt och kontinuerligt innebär att arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på en långsiktig utveckling. Varje skolenhet måste därför hitta sina former och rutiner för kvalitetsarbetet. Utgångspunkten är alltid densamma, att identifiera utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen.

Enligt rektorn finns det inte några sammanställningar över elevernas kunskapsutveckling på skolenhetsnivå. Även lärarna säger att det saknas dokumentation på skolenhetsnivå över elevernas kunskapsutveckling. Lärarna säger dock under intervju att "vi följer upp hela tiden" och att "vi har kännedom om elevernas kunskapsutveckling i den egna klassen". Lärarna säger vidare att "tidigare rektor inte efterfrågade några sammanställningar, men det gör nuvarande rektor." Skolans speciallärare genomför i årskurs 1 screeningar när det gäller elevernas läsförmåga. Dessa resultat sammanställs på individnivå men i intervjuer framkommer att tidigare rektorer inte har efterfrågat några sammanställningar. Björbo skola är en liten skola med endast förskoleklass samt årskurs 1 och 2, med totalt drygt 40 elever och under intervjuer med personalen framkommer att mycket informationsutbyte sker informellt i skolan. Skolinspektionen vill framhålla vikten av att den nytillträdde rektorn snarast säkerställer att det systematiska kvalitetsarbetet som finns i skolan dokumenteras. Redan vid Skolverkets tillsyn 2007 riktades kritik mot bristande kvalitetsarbete varför det är anmärkningsvärt att samma brist kvarstår vid Skolinspektionens tillsyn våren 2014.

Ovanstående brister gör att rektorn saknar tillräckligt underlag för att fatta beslut om exempelvis organisation och resursfördelning för att kunna förbättra elevernas måluppfyllelse. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Gagnefs kommun föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

4 kap. 4, 6 §§ skollagen

Personalkompetens**Bedömning**

Gagnefs kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Personalkompetens.

- Se till att rektorn redovisar en plan för hur eleverna ska få undervisning av lärare som har utbildning för den undervisning som de bedriver.

Motivering

Utgångspunkten i skollagen är att lärare ska ha utbildning för den undervisning de bedriver. Det innebär att lärarens utbildning måste överensstämma med den skolform, årskurs och de ämnen som läraren undervisar i.

Lärare som inte uppfyller kraven enligt skollagen får undantagsvis bedriva undervisning. Det gäller bland annat om det inte finns personer som uppfyller kraven inom huvudmannens organisation eller om det finns särskilda skäl med hänsyn till eleverna.

Av dokument och intervju med rektorn framgår att det i Björbo skola finns lärare som undervisar i ämnen som de inte är behöriga i. Bägge lärarna som arbetar som så kallade klasslärare är legitimerade men av legitimationen framgår att en av lärarna undervisar i ämnena musik, engelska, bild, naturorienterande respektive samhällsorienterande ämnen trots att läraren inte är legitimerad för att undervisa i dessa ämnen. Rektorn uppger att han ännu inte har hunnit ta ställning till hur han ska agera för att åtgärda denna brist.

Av utredningen framkommer att det finns lärare som saknar utbildning för den undervisning som de bedriver. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Gagnefs kommun föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

2 kap. 13 § skollagen

Omfattning och resurstillgång**Bedömning**

Gagnefs kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Se till att undervisningstiden i de olika ämnen som eleven får undervisning i utgör tillräcklig del av elevens totala undervisningstid i respektive ämne.
- Se till att utrymmet för skolans val utgör högst tjugo procent av ett ämnes eller en ämnesgrupps timmar i timplanen och används för undervisning i ett eller flera ämnen.

Motivering

Enligt skollagen ska den totala undervisningstiden för varje elev vara minst 6 785 timmar. I bilaga 1 till skollagen (timplanen) finns bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden. I skolförordningen anges att huvudmannen, efter förslag av rektorn, beslutar om fördelning mellan årskurserna av undervisningstiden. I skollagens bilaga 1 (timplanen) anges att utrymmet för skolans val högst får utgöra tjugo procent av ett ämnes eller en ämnesgrupps timmar i timplanen.

Rektorn kan inte redogöra för hur många timmar som eleverna i årskurs 1 respektive årskurs 2 får undervisning i de olika ämnena. Detta framgår inte heller av den sammanställning som Skolinspektionen tagit del av. Rektorn har heller inte kännedom om vilka ämnen som fått färre timmar för att möjliggöra skolans val och hur stor denna reducering är. Rektorn har därmed inte säkerställt att eleverna får sin garanterade undervisningstid. Eleverna i Björbo skola kommer med stor sannolikhet att gå i ytterligare två av kommunens skolor och det är därför av stor vikt att respektive rektor säkerställer att eleverna får sin garanterade undervisningstid.

Sammanfattningsvis framkommer av utredningen att det finns brister när det gäller området omfattning och resurstillgång. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Gagnefs kommun föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

10 kap. 5 § skollagen bilaga 1, 9 kap. 9 § skolförordningen

På Skolinspektionens vägnar

Ylva Johnsson
Beslutsfattare

Lennart Andersson
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.